

گام های عملی تهران و باکو در توسعه روابط

روابط جمهوری اسلامی ایران و جمهوری آذربایجان در سال 1395 با رویدادهای مهم در عرصه های سیاسی، اقتصادی و فرهنگی همراه بوده است.

آران نیوز: در سال 1395 در راستای تحقق توافق های حاصله میان دو کشور در چند سال اخیر، گام های موثری برداشته شده است که طرح های اقتصادی مشترک در دست اجرا بیانگر این واقعیت است.

سفر رسمی 15 اسفند سال گذشته الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان به جمهوری اسلامی ایران بنا به دعوت همتای ایرانی خود با فاصله یک سال از سفر رسمی قبلی نشانگر عزم و اراده سیاسی جدی جمهوری آذربایجان و جمهوری اسلامی ایران برای توسعه روابط دو جانبه است. پس از ریاست جمهوری حسن روحانی و تشکیل دولت یازدهم، این سومین سفر رسمی الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان به کشورمان بود. الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان در سال های 2014 و 2016 میلادی دو سفر رسمی به جمهوری اسلامی ایران داشته است. براین مبنا است که کارشناسان سیاسی در ارزیابی از سطح فعلی مناسبات جمهوری اسلامی ایران و جمهوری آذربایجان، آن را در مسیر توسعه و گسترش روابط فیما بین عنوان کردند.

همچنین کارشناسان سیاسی و صاحب نظران در جمهوری آذربایجان بر این باورند که روابط سیاسی دو کشور پس از برقراری روابط دیپلماتیک جمهوری آذربایجان و جمهوری اسلامی ایران در سال 1992 میلادی در حال حاضر در بالاترین سطح قرار دارد و الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان توانست در راستای تحقق خط مشی حیدر علی اف رهبر فقید جمهوری آذربایجان جهت توسعه روابط با جمهوری اسلامی ایران گام های موثری بردارد. سیاست حیدر علی اف در راستای تقویت روابط با جمهوری اسلامی ایران از سوی الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان نیز ادامه داشته است. موضع گیری اصولی الهام علی اف در برخی مسایل بین المللی از جمله نسبت به تحریم های ظالمانه غرب علیه جمهوری اسلامی ایران موجب تحکیم اعتماد متقابل میان دو کشور شده است.

الهام علی اف بارها در سطوح بین المللی مختلف مخالفت کشورش با اعمال تحریم های علیه جمهوری اسلامی ایران را بیان کرده و خواستار رفع هرگونه اختلاف نظرهای موجود مربوط به برنامه هسته ای کشورمان از طریق روش های مسالمت آمیز و مذاکرات شده است.

جمهوری آذربایجان همچنین از اولین کشورهای بود که ضمن استقبال از توافق برجام ایران با کشورهای غربی آمادگی خود را برای گسترش روابط با کشورمان در همه زمینه ها اعلام کرد.

دولت جمهوری آذربایجان همچنین در شرایط ادامه توطئه های گوناگون غرب علیه جمهوری اسلامی ایران اعلام کرد این کشور هرگز به میدانی علیه جمهوری اسلامی ایران تبدیل نخواهد شد.

آیت الله خامنه ای مقام معظم رهبری در دیدار الهام علی اف رییس جمهوری آذربایجان در سفر اخیر وی به تهران، مواضع دولت آذربایجان در قبال جمهوری اسلامی ایران از جمله در مورد مذاکرات هسته ای را بسیار خوب ارزیابی کرد و افزود: دولت آذربایجان در محافل و مجامع سیاسی همواره در کنار ایران بوده است و این مواضع مثبت، بیش از پیش دو کشور را به یکدیگر نزدیک می کند.

روابط جمهوری آذربایجان و ایران در دولت یازدهم به ریاست حسن روحانی وارد مرحله جدید شده و در واقع تحرکی بی سابقه در مناسبات دو کشور برای بسط هر چه بیشتر روابط و همکاری های فیما بین در همه حوزه ها مشاهده می شود.

رییس جمهوری آذربایجان در سفر اسفند سال گذشته که در جریان آن دو سند همکاری دو کشور در زمینه مقابله با پول شویی و نیز تعاملات فیما بین در حوزه حمل و نقل ریلی به امضا رسید، گفته است در چند سال گذشته مناسبات دو کشور به بالاترین سطح خود رسیده و باید این روند ادامه یابد.

الهام علی اف به ارتباط نزدیک و دوستانه مسوولان دو کشور اشاره کرد و گفت: سفر امروز در توسعه همکاری ها و مناسبات دو کشور، تأثیر بسزایی دارد و به توسعه و تعمیق روابط با تهران افتخار می کنیم.

حسن روحانی رییس جمهوری کشورمان نیز با تأکید بر این که جمهوری اسلامی ایران برای توسعه مناسبات خود با همسایگان اهمیت زیادی قائل است و در این بین جمهوری آذربایجان جایگاه ویژه ای دارد، گفت: هیچ محدودیتی برای گسترش روابط و همکاری های تهران- باکو وجود ندارد.

رییس جمهوری ایران نیز سفر رییس جمهوری آذربایجان به تهران را زمینه ساز تحرکی تازه در روابط دو کشور عنوان کرد. با توجه به این که سه سفر رسمی از مجموع شش سفر الهام علی اف به جمهوری اسلامی ایران در دوره ریاست جمهوری وی، در چهار سال اخیر انجام گرفته است، نشانگر گسترش بی سابقه روابط دو کشور در این مرحله و نیز علاقه باکو و تهران برای تعمیق مناسبات فیما بین می باشد.

در این حال روسای جمهوری ایران و جمهوری آذربایجان در سه سال اخیر به طور کلی هشت بار دیدار کرده و این دیدار ها از لحاظ تقویت روابط دوجانبه و نیز همکاری های منطقه ای از اهمیت خاص برخوردار است.

روسای جمهوری ایران و آذربایجان در این دیدارها علاوه بر گسترش روابط دوجانبه در حوزه های مختلف، راهکارهای توسعه همکاری های منطقه ای را نیز بررسی کردند و مرداد سال گذشته دیدار سه جانبه حسن روحانی، الهام علی اف و ولادیمیر پوتین روسای جمهوری ایران، آذربایجان و روسیه در باکو در همین راستا ارزیابی می شود و از نتایج رایزنی های سران دو کشور بوده است.

دیدار سه جانبه روسای جمهوری ایران، آذربایجان و روسیه در باکو در واقع پایه گذار فرمت جدید همکاری های منطقه ای بود و این دیدار تاریخی مورد توجه مجامع بین المللی قرار گرفت.

در بیانیه مشترک سران ایران، روسیه و آذربایجان امضا شده در پایان این دیدار عزم راسخ سه کشور برای گسترش همکاری در همه زمینه ها انعکاس یافته است. این دیدار به اجرای برخی پروژه های منطقه ای و به خصوص استفاده هر چه بیشتر از ظرفیت های ترانزیتی سه کشور از طریق تکمیل دالان حمل و نقل شمال جنوب، تحرک جدی بخشید.

به طور کلی تاکنون میان ایران و جمهوری آذربایجان بیش از 120 سند همکاری در حوزه های مختلف سیاسی، اقتصادی، امنیتی، فرهنگی و گردشگری به امضا رسیده و در حال حاضر نیز یک مبنای حقوقی بسیار مناسب برای توسعه روابط فیما بین در همه عرصه ها فراهم است.

این در حالی است که برخی مخالف بیگانه غربی و صهیونیستی به ریشه های عمیق و مشترکات تاریخی، دینی و فرهنگی مردم ایران و جمهوری آذربایجان متوجه بوده و برای ایجاد تفرقه و اختلاف میان دو کشور همسایه و دوست، تلاش های بی وقفه داشتند.

این محافل بیگانه برای ایجاد بدبینی میان ایران و جمهوری آذربایجان نسبت به یکدیگر بیشتر از اهرم های مختلف و به خصوص رسانه های تحت نظارت خود استفاده کردند ولی به خاطر عزم جدی مسوولان دو کشور همه این تلاش های خصمانه بی نتیجه بوده است.

در این ارتباط الهام علی اف در یکی از سخنرانی های خود اعلام کرد دوستی آذربایجان و ایران شکست ناپذیر است و هیچ نیروی بیگانه نمی تواند بین ما ایجاد تفرقه کند. علی اف همچنین اتحاد آذربایجان و ایران را برای آینده دو کشور و نیز منطقه بسیار مهم عنوان کرد.

رئیس جمهوری آذربایجان در مهرماه سال گذشته نیز طی سخنانی در مراسم تسلیم استوارنامه جواد جهانگیرزاده سفیر جدید کشورمان در جمهوری آذربایجان با اشاره به قرارگرفتن روابط جمهوری آذربایجان و ایران در سطح بالا و توسعه با سرعت مناسبات فیما بین در همه حوزه ها، آن را نشانه اراده سیاسی روسای جمهوری دو کشور عنوان کرد.

رئیس جمهوری آذربایجان همچنین علاقمندی کشورش برای تحکیم هرچه بیشتر روابط دوستی و برادری با جمهوری اسلامی ایران را اعلام کرد.

ایران و جمهوری آذربایجان همچنین در قالب نهادهای بین المللی از جمله در سازمان ملل متحد، سازمان همکاری اسلامی و سازمان همکاری اقتصادی (اگو) همکاری های نزدیک داشته و باکو همواره از موضع گیری تهران در رابطه با مناقشه قره باغ و حمایت از تمامیت ارضی جمهوری آذربایجان ابراز قدردانی کرده است.

همچنین چالش ها و تهدیدات موجود در منطقه از جمله ضرورت مبارزه مشترک با تروریسم بین المللی برقراری روابط تنگاتنگ و همکاری های گسترده میان جمهوری آذربایجان و جمهوری اسلامی ایران را ایجاب می کند.

بنا بر این گام های موثر برداشته شده در راستای تقویت روابط سیاسی ایران و جمهوری آذربایجان تاثیر مثبت به توسعه همکاری های اقتصادی دو کشور داشته است که سال 1395 از لحاظ آغاز اجرای چند طرح مشترک اقتصادی سال مهمی به شمار می رود.

با مرور بر سفرهای متقابل و مرتب مقامات دو کشور و نیز مذاکرات انجام گرفته و توافقات حاصل شده میان جمهوری آذربایجان و ایران می توان گفت، دو کشور برای استفاده هرچه بیشتر از ظرفیت های موجود جهت توسعه روابط اقتصادی در شرایط مناسبات سیاسی بسیار خوب، عزم راسخ دارند.

کارشناسان بر این باورند که بحران اقتصادی و مالی جهان و کاهش قیمت نفت در بازارهای جهانی ایجاب می کند تا دو کشور همسایه برای مقابله با تاثیرات منفی این بحران به تعاملات خود در حوزه های اقتصادی مختلف بیافزایند و بصورت مشترک از ظرفیت های یکدیگر به نحو احسن بهره مند شوند.

میان ایران و جمهوری آذربایجان تا به کنون به طور کلی 40 سند همکاری در حوزه های اقتصادی مختلف به امضا رسیده و امضای 21 سند دیگر نیز در دستور کار قرار می گیرد.

در راستای تقویت روابط اقتصادی جمهوری آذربایجان و ایران کمیسیون مشترک همکاری های اقتصادی دو کشور بسیار فعال بوده است.

الهام علی اف رئیس جمهوری آذربایجان در رابطه با تلاش های کمیسیون مشترک همکاری های اقتصادی ایران و جمهوری آذربایجان جهت توسعه روابط اقتصادی فیما بین، در سال گذشته مدال دوستی این کشور را به محمود واعظی رئیس ایرانی این کمیسیون اعطا کرد.

بنابراین سال 1395 از لحاظ عملی کردن توافقات حاصله میان ایران و جمهوری آذربایجان و گسترش روابط اقتصادی فیما بین از جمله اجرای برخی پروژه های مشترک، سال پر تحرکی بود.

برگزاری مراسم کلنگ زنی پل ریلی آستارا - آستارا در مرز ایران و جمهوری آذربایجان رویداد مهم در راستای اتصال خطوط آهن دو کشور همسایه در قالب تکمیل دالان حمل و نقل شمال جنوب بود.

این مراسم اردیبهشت ماه سال گذشته با حضور روسای کمیسیون مشترک همکاری های اقتصادی و مسوولان راه دو کشور برگزار شد.

همچنین براساس توافقات حاصله میان دو کشور همزمان با این سازه حمل و نقل، ساخت خط ریلی 8.3 کیلومتری از ترمینال راه آهن آستارای جمهوری آذربایجان تا مرز ایران و نیز ساخت خط ریلی 1.7 کیلومتری و ترمینال جابجای محموله ها در خاک ایران آغاز شد.

براساس کارهای انجام گرفته در این راستا اداره راه آهن جمهوری آذربایجان در اواسط آبان ماه طی گزارشی از پایان کارهای ساخت و ساز خط ریلی جدید 8.3 کیلومتری از پایانه راه آهن آستارای جمهوری آذربایجان تا مرز جمهوری اسلامی ایران را خبر داد.

حسن روحانی رئیس جمهوری ایران در جریان دیدار با الهام علی اف همتای آذربایجانی در جریان سفر اخیر از تهران گفت: اتصال راه آهن آستارا - آستارا اقدام مهمی بود که به انجام رسید.

وی اظهار امیدواری کرد هرچه سریع تر خط راه آهن رشت به آستارا نیز با مشارکت دو کشور متصل شود تا به واسطه آن راه آهن جمهوری آذربایجان به خلیج فارس متصل شود.

در مرداد ماه سال گذشته مراسم کلنگ زنی کارخانه مشترک خودروسازی در کوی صنعتی نفت چالا واقع در 168 کیلومتری جنوب باکو با حضور شاهین مصطفی اف وزیر اقتصاد جمهوری آذربایجان و محمدرضا نعمت زاده وزیر صنعت، معدن و تجارت ایران برگزار شد که یکی از رویداد های مهم در عرصه همکاری های اقتصادی دو کشور می باشد.

ظرفیت تولید این کارخانه که براساس طرح مشترک 15 میلیون دلاری شرکت های ایران خودرو و آدیوورکار' احداث می شود، 10 هزار دستگاه خودرو سواری در سال خواهد بود.

دردی ماه سال گذشته و در سفر علی ربیعی وزیر کار، تعاون و رفاه اجتماعی جمهوری اسلامی ایران به جمهوری آذربایجان مراسم کلنگ زنی کارخانه مشترک خودروسازی در منطقه پیر الهی حومه باکو برگزار شد.

کارخانه مشترک خودروسازی جمهوری اسلامی ایران و جمهوری آذربایجان با سرمایه گذاری بیش از 21 میلیون دلاری از سوی دو کشور در سه ماه سوم سال 2018 میلادی مورد بهره برداری قرار خواهد گرفت و در فاز نخست در آن 84 قلم دارو برای درمان امراض قلب و عروق، اعصاب و روان، ضد حساسیت، ضد ویروس و مکمل های دارویی تولید خواهد شد.

با توجه به این که جمهوری آذربایجان صد درصد داروهای مورد نیاز خود را از خارج تامین می کند، ساخت این واحد تولیدی تحولات اساسی در تامین نیازهای این کشور به دارو ایجاد خواهد کرد و فرصت برای صادرات بخشی از محصولات این کارخانه مشترک به کشورهای همسایه از جمله روسیه، گرجستان و قزاقستان فراهم خواهد شد.

مذاکرات انجام گرفته میان ایران و جمهوری آذربایجان و نیز علاقه متقابل محافل کاری دو کشور برای گسترش همکاری نشان می دهد تعداد طرح های مشترک اقتصادی بین طرفین افزایش خواهد یافت.

بیش از یکصد سفر متقابل هیات های ایران و جمهوری آذربایجان و برگزاری سه اجلاس کمیسیون مشترک همکاری های اقتصادی در سه سال اخیر و نیز 15 همایش اقتصادی و نمایشگاه ها طرف یک سال اخیر بیانگر علاقه متقابل برای گسترش همکاری های اقتصادی و اجرای فعالیت های مشترک می باشد.

راه اندازی قطار مسافری نخبوان مشهد در دی ماه سال جاری اقدامی مهم در راستای توسعه گردشگری میان ایران و جمهوری آذربایجان و نیز تقویت روابط مردمی دو کشور بود.

همچنین برنامه ریزی شده است، در آینده نزدیک پروازهای مسافری در مسیر ارومیه شهر قبله واقع در 225 کیلومتری شمال غرب باکو بالعکس تحقق یابد.

بر اثر تلاش های مشترک دو کشور در راستای توسعه روابط اقتصادی حجم گردش تجاری فیما بین در سال 1394 حدود 70 درصد افزایش پیدا کرد.

مسوولان اقتصادی جمهوری آذربایجان حجم کل سرمایه گذاری جمهوری اسلامی ایران در اقتصاد جمهوری آذربایجان را دو میلیارد و 700 میلیون دلار اعلام کردند.

همچنین براساس آمار رسمی جمهوری آذربایجان در حال حاضر بیش از 530 شرکت ایرانی در حوزه های اقتصادی مختلف این کشور فعال هستند.

به همین دلیل است که شاهین مصطفی اف وزیر اقتصاد جمهوری آذربایجان اخیرا جمهوری اسلامی ایران را از شرکای مهم بازرگانی برای کشورش عنوان کرد و فعالیت مشترک دو کشور همسایه در راستای اجرای برخی طرح های اقتصادی را موفقیت آمیز خواند.

توافق برجام ایران با کشورهای غربی همچنین شرایط خوبی برای توسعه همکاری های اقتصادی ایران و جمهوری آذربایجان در بخش انرژی از جمله در صنعت نفت و گاز را فراهم کرد.

در یک سال اخیر سفرهای متقابل و مرتب مقامات و هیات های بخش انرژی با هدف بررسی ظرفیت های همکاری در این حوزه اقتصادی انجام گرفته است.

در حال حاضر ایران و جمهوری آذربایجان تاسیس یک شرکت بین المللی برای فعالیت مشترک در میدانی انرژی در دریای خزر را بررسی می کنند.

همکاری دو کشور در حوزه انرژی برق را می توان موفقیت آمیز خواند و بر این مبنا در سال گذشته یک خط جدید انتقال برق 330 کیلوولتی ایمیشلی- پارس آباد میان دو کشور مورد بهره برداری قرار گرفت.

همچنین یکسان سازی خطوط انتقال برق ایران جمهوری آذربایجان و روسیه در دستور کار قرار می گیرد و سه کشور توافقنامه مربوطه در این زمینه نیز امضا کردند. اجرای این پروژه به افزایش مبادله نیروی برق میان سه کشور و نیز ترانزیت برق به کشورهای دیگر کمک خواهد کرد. با این حال مسوولان ایران و جمهوری آذربایجان حجم گردش تجاری و سطح تعاملات اقتصادی فعلی را مطابق با ظرفیت های موجود دو کشور نمی دانند و به همین دلیل بر ضرورت توسعه روابط در حوزه های مختلف اقتصادی و ایجاد بهترین شرایط برای همکاری بخش خصوصی دو کشور تاکید دارند. سرفرمحمد واعظی رییس ایرانی کمیسیون مشترک همکاری های اقتصادی ایران و جمهوری آذربایجان در آخرین روزهای سال 1395 به باکو از نظر پیگیری اجرای توافقات حاصله میان دو کشور در راستای اجرای برخی پروژه های مشترک اقتصادی و نیز هماهنگی فعالیت های مشترک در سال جدید، سفری مهم بود. اقدامات متقابل در راستای توسعه روابط فرهنگی ایران و جمهوری آذربایجان در سال 1395 نیز ادامه داشته است. مسوولان جمهوری اسلامی ایران و جمهوری آذربایجان مشترکات فرهنگی را سرمایه بزرگ برای توسعه روابط سیاسی و اقتصادی دو کشور می دانند و از هرگونه ابتکارات در این زمینه به طور متقابل در سطح دولت حمایت می شود. همه ساله برنامه های فرهنگی و هنری زیادی در شهرهای مختلف جمهوری آذربایجان و جمهوری اسلامی ایران برگزار می شود. در سال 1395 نمایشگاه مساجد جمهوری آذربایجان در تبریز برگزار شده و همچنین برنامه ریزی شده است در سال آینده هفته فرهنگ جمهوری آذربایجان در شهرهای تهران، اصفهان و اردبیل برگزار شود. البته با توجه به ظرفیت های بزرگ برای همکاری دو کشور در حوزه فرهنگی، کارهای انجام گرفته در این عرصه را نمی توان رضایت بخش خواند و فعالیت های هماهنگ شده و تلاش های بیشتر نهادهای مربوطه در هر دو کشور جهت استفاده حد اکثر از این ظرفیت ها می تواند به تعمیق تعاملات فرهنگی فیما بین کمک کند. بر همین اساس است که مهربان علی اوا معاون اول رییس جمهوری آذربایجان در دیدار اخیر محمود واعظی رییس ایرانی کمیسیون مشترک همکاریهای اقتصادی دو کشور گفت لازم است مسوولان فرهنگی دو کشور هماهنگی بیشتر در این خصوص داشته باشند و با توجه به ریشه های دو کشور در حوزه تمدن و فرهنگ ظرفیت های زیادی برای همکاری وجود دارد. بنا بر این کارشناسان و صاحب نظران تعمیق تعاملات فیما بین جمهوری اسلامی ایران و جمهوری آذربایجان در همه حوزه ها را برای آینده روابط دو کشور و نیز گسترش همکاری های منطقه ای بسیار مهم می دانند.